

AKTUÁLNY STAV KONVERGENČNÉHO PROCESU FASB A IASB V PROJEKTE LEASINGY

Current status of the convergence process FASB and IASB Project Leases

Eva Turská

Prvý pracovný návrh nového štandardu, ktorý by mal v konečnom dôsledku nahradiť momentálne platnú Tému 840 – Lízingy poskytujúcu informácie o lízingu pre účtovné jednotky používajúce US GAAP a IAS 17 – Lízingy informujúci o identifikácii, oceňovaní a vykazovaní finančného, operatívneho a spätného lízingu, vydali FASB a IASB 17. augusta 2010. Pripomienky k predkladanému návrhu nového štandardu mohli zainteresované osoby predkladať do 15. decembra 2010. Rady po podrobnom preskúmaní viac ako 750 návrhov pripomienok usporiadali niekoľko diskusií za okrúhlym stolom po celom svete. Výsledkom čoho je zatiaľ revidovaný pracovný návrh vydaný 22. júla 2011.

Pracovný návrh obsahuje nasledujúce významné odlišnosti oproti predchádzajúcim, a teda súčasne platným požiadavkám:

- účtovný model pre lízingy na báze užívacieho práva,
- účtovný model pre nájomcu v prípade operatívneho lízingu,
- účtovné modely pre prenajímateľa,
- nové požiadavky viažuce sa na vykazovanie.

Nový účtovný model pre lízingy má byť založený na tzv. *užívacom práve*. Tento model by platil pre všetky typy lízingov, s výnimkou lízingu nehmotného majetku, lízingu na prieskum a využívanie nerastných surovín a lízingu biologického majetku. Podstata užívacieho práva by viedla k nasledujúcim okolnostiam vyplývajúcim z lízingového vzťahu¹:

- nájomca vykáže majetok, na ktorý sa vzťahuje užívacie právo a záväzok vyplývajúci z lízingových splátok,
- prenajímateľ vykáže majetok, na ktorý sa vzťahuje právo obdržať lízingové splátky a zároveň v závislosti od množstva rizík a výhod, ktoré prevedie na nájomcu, použije záväzkový alebo odúčtovací prístup, pričom jednotlivé prístupy majú rozdielny dopad na vykazovanie informácií v účtovnej závierke prenajímateľa.

Účtovný model v prípade *nájomcu* identifikuje základné prvky, o ktorých bude nájomca účtovať:

- majetok, ktorý bude mať v užívacom práve počas doby trvania lízingu,
- záväzok vyplývajúci z povinnosti platiť lízingové splátky,
- odpisy majetku v užívacom práve a
- úrokové náklady viažuce sa na lízingové splátky.

Podľa odôvodňujúcich záverov, ktoré boli vypracované k návrhu štandardu, umožňuje model užívacieho práva odstrániť niekoľko nedostatkov existujúcich v súčasnej úprave účtovníctva nájomcu. Použitím toho modelu by boli vykazované všetky záväzky aj majetok vo väzbe na všetky druhy lízingov (okrem už vymenovaných výnimiek) vo výkaze o finančnej situácii,

¹ Financial Accounting Standard Board 2010: Exposure Draft. Leases (Topic 840). Proposed Accounting Standards Update. Issued: August 17, 2010. Comments Due: December 15, 2010. [cit. 2011. 07. 22]. Dostupné na internete: <http://www.fasb.org/cs/BlobServer?blobcol=urldata&blobtable=MungoBlobs&blobkey=id&blobwhere=1175821125393&blobheader=application%2Fpdf>

kým podľa súčasnej úpravy sú záväzky a majetok vykazované len v prípade kapitálového, resp. finančného lízingu. V rámci prebiehajúcich diskusií k návrhu štandardu boli navrhované aj ďalšie modely pre účtovanie lízingu ako napr. model neplnenia zmluvy, model majetku ako celku, alebo aktuálne platný model. Po detailnom prehodnotení všetkých silných a slabých stránok jednotlivých modelov a na základe viacerých odporúčaní zainteresovaných účastníkov diskusií, bol odporučený model založený na užívacom práve. Ďalším dôvodom je uplatnenie rovnakého princípu pre väčšinu lízingových operácií, čím dosiahne lepšia porovnateľnosť údajov vykázaných v účtovnej závierke, čo vo veľkej miere prispeje k lepšej informovanosti pre používateľov účtovnej závierky. Zároveň sa dosiahne plný súlad s kocepčným rámcom oboch Rád, pretože majetok v užívacom práve v navrhovanom znení napĺňa definíciu majetku, nakoľko ho možno považovať za zdroj kontrolovaný nájomcom vzniknutý na základe udalosti v minulosti, ktorou je uzatvorenie lízingovej zmluvy a nájomca očakáva, že mu jeho využívanie prinesie budúci ekonomický úžitok. Obdobne záväzok z lízingových splátok napĺňa definíciu záväzku, pretože ide o existujúcu povinnosť vzniknutú ako dôsledok minulých udalostí a pre nájomcu má za následok zníženie budúcich ekonomických úžitkov.

FASB, IASB ako aj zainteresované osoby, ktoré podávali pripomienky k predkladanému návrhu štandardu, sa snažili predovšetkým vytvoriť konzistentný účtovný model tak pre nájomcu ako aj pre prenajímateľa. Z toho dôvodu obe Rady navrhujú použitie modelu založeného na užívacom práve aj v účtovníctve prenajímateľa. V tomto prípade však bude musieť prenajímateľ prihliadať na to, či si významné riziká a zároveň výhody, resp. prínosy viazané na podkladové aktívum ponechá alebo ich prevedie na nájomcu. Preto má *model v účtovníctve prenajímateľa* dve alternatívy:

- *záväzkový prístup* – predmetom lízingovej zmluvy je nový majetok a zároveň právo na lízingové splátky a úroky z týchto splátok, ktoré zaväzujú prenajímateľa umožniť nájomcovi užívať podkladové aktívum počas doby trvania lízingovej zmluvy. Prenajímateľ aj napriek tomu, že umožní nájomcovi po dobu trvania lízingovej zmluvy užívať podkladové aktívum, je stále tým subjektom, ktorý má plnú kontrolu nad podkladovým aktívom. Pri tomto prístupe prenajímateľ nemôže odúčtovať podkladové aktívum, zároveň účtuje o pohľadávkach z lízingových splátok, výnosových úrokoch z lízingových splátok, výnosoch zo zaplatených splátok, zmenách lízingových záväzkov plynúcich z prehodnotenia očakávaného podmieneného nájomného a splátok, stratách zo zníženia hodnoty pri znížení lízingových splátok, alebo
- *odúčtovací prístup* – k dátumu začatia lízingu prenajímateľ prevádza riziká a výhody spojené s podkladovým aktívom na nájomcu, čím získava právo na obdržanie lízingových platieb od nájomcu. V súvislosti s prevodom rizík a výhod musí prenajímateľ zvažovať viacero faktorov, medzi ktoré zaraďujeme možnosť rozšírenia alebo ukončenia lízingovej zmluvy, služby poskytované súbežne s lízingom, pomer doby trvania lízingu k zostávajúcej životnosti podkladového aktíva alebo významná zmena hodnoty podkladového aktíva očakávaná na konci doby lízingu. Tie riziká a výhody, ktoré sú prenášané na nájomcu, prestane prenajímateľ vykazovať vo svojej účtovnej závierke. Pri tomto prístupe bude prenajímateľ účtovať o pohľadávke z lízingových splátok, o časti účtovnej hodnoty podkladového aktíva, ktorú si ponecháva, výnosoch zo zaplatených splátok, výnosových úrokoch prislúchajúcich jednotlivým splátkam, nákladoch na tú časť podkladového aktíva, ktorá bola odúčtovaná na začiatku lízingu, zmenách vyplývajúcich z prehodnotenia očakávaného podmieneného nájomného a očakávaných platieb, straty zo zníženia hodnoty plynúce zo zníženia lízingových platieb.

Transakcie, o ktorých nájomca a prenajímateľ účtujú v priebehu účtovného obdobia, sú predmetom *vykazovania v účtovnej závierke* oboch subjektov. Nájomca musí vykázat nasledujúce údaje:

- *vo výkaze o finančnej situácii*
  - majetok v užívacom práve – majetok obstaraný na základe lízingovej zmluvy bude vykázaný oddelene od ostatných zložiek majetku;
  - záväzky z lízingových splátok – ide o špecifický druh záväzkov, preto by mali byť vykázané samostatne, obdobne ako majetok v užívacom práve.

Oddelené vykazovanie majetku a záväzkov viažucich sa k lízingu poskytuje lepšiu informovanosť pre používateľov účtovnej závierky o tom, do akej miery využíva nájomca tento spôsob obstarania majetku.
- *vo výkaze ziskov a strát*
  - odpisy vzťahujúce sa na majetok v užívacom práve – oddelene od odpisov ostatných druhov majetku;
  - nákladové úroky vo väzbe na lízingové platby – oddelene od nákladových úrokov vyplývajúcich z iných činností.

Pri týchto položkách je možnosť ich vykázania vo výkaze ziskov a strát, ak ide o tak významné hodnoty, ktoré sú dôležité pre lepší obraz o finančnej výkonnosti nájomcu, alebo môžu byť súčasťou poznámok.
- *vo výkaze peňažných tokov* – peňažné sumy jednotlivých lízingových splátok a sumy úrokov priradiť k peňažným tokom z finančnej činnosti.

Prenajímateľ vykáže vo svojej účtovnej závierke nasledujúce údaje:

- *vo výkaze o finančnej pozícii*
  - záväzkový prístup – podkladové aktívum, pohľadávky z lízingových splátok, záväzky z lízingu, úhrnnú sumu týchto údajov, čím sa vyčíslí čistý lízingový majetok alebo čistý lízingový záväzok;
  - odúčtovací prístup – pohľadávky z lízingových splátok oddelene od ostatných pohľadávok, zostávajúca hodnota majetku, ku ktorému vlastní riziká a výhody.
- *vo výkaze ziskov a strát*
  - záväzkový prístup – výnosové úroky, výnosy zo zaplatených platieb a odpisy samostatne. FASB navrhla tieto položky vykazovať ako čistý výnos alebo náklad, čím by sa dosiahol súlad s netto prezentáciou vo výkaze o finančnej situácii. IASB tento návrh nepodporila, nakoľko ide o položky, ktoré sú samostatnou súčasťou komplexného výsledku;
  - odúčtovací prístup – výnosové úroky a lízingové náklady oddelene od ostatných druhov (brutto princíp) alebo navzájom kompenzované (netto princíp).
- *vo výkaze peňažných tokov* – pri oboch prístupoch predstavujú peňažné toky z lízingových platieb a výnosových úrokov súčasť peňažných tokov z prevádzkovej činnosti. V prípade, že v prevádzkovej činnosti uplatňuje priamu metódu, musia byť tieto toky oddelené od ostatných, ak využíva nepriamu metódu, prejaví sa zmena v pohľadávkach z lízingu oddelene od ostatných pohľadávok.

Abstrakt

V súčasnom období prebieha konvergenčný proces v jednom z najvýznamnejších spoločných projektov Rady pre medzinárodné účtovné štandardy a americkej Rady pre štandardy finančného účtovníctva. Spoločným cieľom oboch Rád je pomocou tohto projektu

zadefinovať jednotnosť pri účtovaní transakcií spojených s lízingom v rámci celosvetového meradla.

Kľúčové slová: lízing, majetok v užívacom práve, účtovný model nájomcu, účtovný model prenajímateľa

Summary

At present, the convergence process takes place in one of the most important joint project of the International Accounting Standards and the American Council for Financial Reporting Standards. Common target to FASB and IASB by project is define consistency in accounting for transactions related to leasing in the global gauge.

Key words: leasing, right-of-use asset, lessee accounting model, lessor accounting model

JEL klasifikácia: M41,

Použitá literatúra

- [1] FASB 2010: Exposure Draft. Leases (Topic 840). Proposed Accounting Standards Update. Issued: August 17, 2010. Comments Due: December 15, 2010. [cit. 2011. 07. 22]. Dostupné na internete: <http://www.fasb.org/cs/BlobServer?blobcol=urldata&blobtable=MungoBlobs&blobkey=id&blobwhere=1175821125393&blobheader=application%2Fpdf>
- [2] IASB 2010: Exposure Draft. Leases. September 2010. [cit. 2011. 07. 22]. Dostupné na internete: <http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/C03C9E95-822E-4716-81ED-04B9CC4943BE/0/EDLeasesStandard0810.pdf>. ISBN: 978-1-907026-87-4
- [3] IFRS Outlook: Sprievodca o medzinárodnom finančnom vykazovaní. [cit. 2011. 07. 22]. Dostupné na internete: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/IFRS_Outlook_December_2010_EN/\\$FILE/IFRS%20outlook_Dec2010_en.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/IFRS_Outlook_December_2010_EN/$FILE/IFRS%20outlook_Dec2010_en.pdf).
- [4] <http://www.worldleasingnews.com>

Kontakt

Eva Turská, Ing., Katedra účtovníctva a audítorstva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.: +421 2 67 295 773, turska.eva@gmail.com